

Կյանքի Առաջնահերթությունները. Նպատակների և Ռեսուրսների Հայեցակարգային Վերլուծություն

1. Ներածություն. Ճանապարհորդություն դեպի Ինքնաճանաչում

Այս հայեցակարգային վերլուծության հիմքում ընկած է անձնական ինքնանդրադարձի և էկզիստենցիալ որոնումների մի ուշագրավ պատմություն: Տարիներ առաջ, երբ հեղինակը քսան տարեկան էր, ձեռնարկեց երկարատև ճանապարհորդություն ավտոբուսով՝ իր ծննդավայր Դալլասից (Տեխաս նահանգ) դեպի Չարլստիքս (Միչիգան նահանգ)՝ մասնակցելու կլասիկ կիթառի մասնագիտական վարպետության դասընթացների: Մայրուղուն հարակից ցորենի անհուն դաշտերին անթարթ նայելու և երկարատև մտորումների ընթացքում նրա մոտ ծնվեցին սեփական կյանքն ու գործունեությունը իմաստավորելու հիմնարար հարցադրումներ:

«Արդյո՞ք դրանք պարզապես պատահական գործողություններ էին, թե միասին ինչ-որ մի բան էին նշանակում, արդյո՞ք որոշ բաներ ավելի կարևոր էին ինձ համար, քան մյուսները, արդյո՞ք իմ ժամանակը արժեքավոր խնդիրների վրա էի ծախսում, թե պարզապես վատնում էի այն՝ ջանք ու եռանդ չխնայելով մի բանի համար, որը երբեք էլ ինձ օգուտ չի տա:»

Հեղինակի գլխավոր նպատակն էր արմատապես վերանայել սեփական կյանքի ուղին, որպեսզի կենսաբանական երթի ավարտին հետ չնայի ավստասանքով ու զղջումով: Նա ձգտում էր խուսափել այն ցավալի realization-ից (գիտակցումից), որ վատնել է իրեն ընձեռնված հնարավորությունները, այլ ընդհակառակը՝ իրագործել ու գերազանցել իր հույսերն ու երազանքները: Դա ոչ միայն սեփական անձի բարոյական պարզեցանքությունը կլինի, այլև դրականորեն կբարելավել շատերի կյանքն ու աշխատանքը:

Այս հոգևոր և մտավոր որոնումները հիմք հանդիսացան մանկավարժորեն կառուցարկված մի տրամաբանական համակարգի ստեղծման համար, որը թույլ է տալիս դասակարգել, կարգավորել և իմաստավորել մարդկային կյանքի բոլոր պարտականություններն ու գործողությունները:

2. Հիմնարար Տարբերակում. Էական Նպատակներ ընդդեմ Աջակցող Ռեսուրսների

Մարդկային գործունեության համակարգված վերլուծությունը հանգեցնում է մեկ առանցքային փիլիսոփայական եզրահանգման. անհրաժեշտ է անջանելի սահմանազատում դնել **Էական, բարձրագույն նպատակների** (հոգևոր կյանք, անձնային աճ, միջանձնային հարաբերություններ, առողջություն,

իմաստավից աշխատանք) և **աջակցող նյութական ռեսուրսների** (ֆինանսներ, տներ, փոխադրամիջոցներ, գույք) միջև:

Նյութական արժեքները, գումարը կամ անշարժ գույքը ինքնին չեն պարունակում ներքին կենսական իմաստ կամ բարձրագույն նպատակ: Դրանք սոսկ **գործիքներ և ռեսուրսներ են**, որոնք շահագործվում են ավելի բարձր, էական նպատակներին հասնելու համար:

Կատեգորիայի Տեսակը	Բնույթը և Դերը Կյանքում
Էական Նպատակներ և Արժեքներ	Հաղորդում են կյանքին ներքին իմաստ, հոգևոր խորություն , խթանում են անձնային աճը , ձևավորում առողջ հարաբերություններ ու կենսական նպատակասլացություն:
Աջակցող Ռեսուրսներ (Միջոցներ)	Ծառայում են որպես գործառնական գործիքներ (ռեսուրսներ) ՝ ավելի բարձր կենսական նպատակներին հասնելու համար, առանց ինքնաբավ իմաստ կամ արժեք ունենալու:

Այս ընդհանուր տեսական տարբերակումից անցնելով գործնական-կիրառական մոդելավորմանը՝ կյանքի բովանդակությունը կարելի է կառուցարկել ըստ 7 հիմնարար առաջնահերթությունների հստակ հիերարխիայի:

3. Կյանքի 7 Առաջնահերթությունների Հիերարխիան

Ըստ էության և բարոյական ծանրության՝ մարդկային կյանքի բոլոր պարտականություններն ու գործունեությունները խմբավորվում են յոթ հիմնական կատեգորիաներում՝ հետևյալ խիստ աստիճանակարգությամբ.

1. **Աստված (Հոգևորականություն և հավիտենականություն):** Սա ամենաբարձր առաջնահերթությունն է: Աստծուն ճանաչելն ու հասկանալը նշանակում է հասկանալ կյանքը, քանի որ Նա է արարել մեզ և սահմանել կյանքի օրենքները: Սա առնչվում է հավերժական, գերբնական ու հոգևոր թագավորությանը և հիմնված է առաջին պատվիրանի վրա. «Դու ինձնից առաջ ոչ մի այլ աստված չպետք է ունենաս» և «Դու պետք է սիրես քո Տեր Աստծուն քո ամբողջ սրտով, ամբողջ հոգով, ամբողջ մտքով և ամբողջ ուժով»:

2. Մարդկային էություն (Անձի զարգացում և ինքնություն):

Վերաբերում է անհատի անձնական պատասխանատվությանը, սեփական ընտրություններին, վարքագծին, մտքերին և ինքնաբացահայտմանը: Մարդն ինքն է պատասխանատու իր ապրած կյանքի համար և պետք է ձգտի դառնալ լավագույն մարդը, ով կհիացներ իրեն: Ինչպես Հիսուս Քրիստոսն է սովորեցնում. *«Առաջինը գերանը քո աչքից հանիր, որպեսզի հատակ տեսնես և հանես փոքրիկ բիծը եղբորդ աչքից»*:

3. Ընտանիք (Ծնողական, ամուսնական և ընտանեկան

հարաբերություններ): Սա մարդկային հարաբերությունների ամենաբարձր մակարդակն է, քանի որ մարդն ունի ուղղակի բարոյական ու իրավական պարտավորվածություն՝ ծնունդով կամ ամուսնությամբ կապված լինելու բերումով: Սա գերազանցում է սովորական սոցիալական կապերին: Խաչի վրա տանջամահ լինելու պահին անգամ Հիսուսը ժամանակ գտավ Հովհաննեսին (Ջոնին) հանձնարարելու, որ հոգ տանի Իր մոր մասին: Իսկ Սուրբ Գիրքն ընդգծում է այս պարտավորության բացարձակությունը. *«Բայց եղե՛ որևէ մեկը հոգ չի տանում իր հարազատների, հատկապես իր ընտանիքի մասին, ուրեմն նա մերժում է հավատքը, և նույնիսկ ավելի վատն է, քան անհավատը»*:

4. Ընկերներ, ծանոթներ և իշխանություններ:

Ներառում է ընտանիքից դուրս բոլոր մարդկային հարաբերությունները՝ պատահական անծանոթներից ու ծանոթներից մինչև ընկերներ, գործատուներ, հոգևոր առաջնորդներ և կառավարական պաշտոնյաներ: Կենսական կարևոր մտածելակերպ է՝ ամեն մի նոր ծանոթություն դիտարկել որպես դրական իրադարձություն, ինչը թույլ է տալիս ավելի խորությամբ գնահատել հասարակական կապերն ու իշխանությունների հետ հարաբերությունները:

5. Առողջություն (Ֆիզիկական ֆունկցիոնալություն):

Ներառում է ֆիզիկական առողջության բոլոր կողմերը, լիարժեք ու առողջ սնունդն ու կանոնավոր ֆիզիկական վարժությունները:

6. Աշխատանք, նպատակ և ուղի (Իմաստավոր գործունեություն):

Սա այն ամենն է, ինչ կյանքին իմաստ է հաղորդում և պատճառ դառնում, որ մարդն ամեն առավոտ արթնանա. մասնագիտական աշխատանք, նախասիրություններ, ստեղծագործական և արտիստիկ ջանքեր:

7. **Ֆինանսներ և ունեցվածք (Նյութական ռեսուրսներ):** Ներառում է դրամական միջոցները, անշարժ գույքը, տրանսպորտային միջոցները և այլ նյութական ակտիվները:

Կարևոր ֆունկցիոնալ կախվածություն. Առողջությունը (5-րդ կատեգորիա) պետք է պարտադիր նախորդի **Աշխատանքին (6-րդ կատեգորիա):** Մարդը նախ պետք է լինի ֆիզիկապես առողջ և ֆունկցիոնալ, որպեսզի կարողանա արդյունավետ կերպով իրականացնել իր աշխատանքային պարտականություններն ու կենսական նպատակները:

Այս հիերարխիկ կառուցվածքն ակնհայտ է դարձնում, թե ինչու են նյութական միջոցները գտնվում համակարգի ամենաներքևի՝ ծառայողական օղակում:

4. Ինչո՞ւ են Ֆինանսներն ու Ունեցվածքը Ծառայողական Ռեսուրսներ

Ֆինանսներն ու ունեցվածքը, հանդիսանալով յոթերորդ կատեգորիան, ունեն խիստ գործիքային և աջակցող բնույթ: Այս ոլորտի դերի ճիշտ իմաստավորումը կենսական է կյանքի ներդաշնակության ու հոգեկան հավասարակշռության համար:

- **Ներքին իմաստի բացակայություն.** Ի տարբերություն հավատքի, անձնային անի, ընտանիքի կամ իմաստավից աշխատանքի, ֆինանսական միջոցներն ու նյութական գույքը մարդկային կյանքին ինքնին իմաստ չեն հաղորդում և չեն կարող հանդիսանալ ամեն առավոտ արթնանալու բարձրագույն պատճառ:
- **Գործիքային և ռեսուրսային դեր.** Դրանք սոսկ օպերացիոն միջոցներ (*ռեսուրսներ*) են, որոնք կոչված են ծառայելու ավելի բարձր առաջնահերթություններին ու կենսական նպատակներին հասնելու համար:
- **Կառուցվածքային խաթարման վտանգ.** Երբ նյութական ռեսուրսները դասվում են առողջությունից, ընտանիքից, անձնային անից կամ հոգևոր արժեքներից ավելի բարձր դիրքում, խաթարվում է մարդու կյանքի ամբողջական կառուցվածքը՝ հանգեցնելով էկզիստենցիալ ճգնաժամի:

Առողջ մտածելակերպի 3 հիմնական դրույթները ֆինանսների վերաբերյալ.

- Գումարն ու գույքը **գործառնական միջոցներ են**, և ոչ թե կյանքի վերջնական նպատակ:
- Ֆինանսական պարտականությունների կատարումը կարևոր է, սակայն այն չպետք է ստվերի կամ փոխարինի հոգևոր, անձնային և ընտանեկան արժեքներին:
- Նյութական ռեսուրսները պետք է գիտակցաբար ծառայեցվեն կյանքի բարձրագույն առաջնահերթությունների իրագործմանը:

Այս տեսական համակարգի յուրացումից հետո անհրաժեշտ է անցում կատարել գործնական ինքնանդրադարձի:

5. Եզրակացություն. Ինքնանդրադարձ և Գործնական Հարցադրումներ

Կյանքի առաջնահերթությունների համակարգված վերլուծությունը ցույց է տալիս, որ մեր կյանքից հեռացող ամեն մի վայրկյանն անհամեմատ ավելի արժեքավոր է, քան որևէ նյութական հարստություն: Այս հայեցակարգի գլխավոր մանկավարժական նպատակն է հորդորել յուրաքանչյուր սովորողի ու ընթերցողի կանգ առնել, կտրվել անվերջանալի եռուզեռից և խորապես վերլուծել սեփական արժեհամակարգը:

Ինքնանդրադարձի 3 Գործնական Հարց

1. *Արդյո՞ք իմ ժամանակը ծախսում եմ իսկապես արժեքավոր նպատակների վրա:*
2. *Արդյո՞ք իմ կյանքում ֆինանսներն ու նյութական ռեսուրսները չեն զերազանցում առողջությանն ու ընտանիքին:*
3. *Ի՞նչ փոփոխություններ է անհրաժեշտ կատարել իմ օրակարգում այսօր:*

«Ապրիր խելացի, բարեկամ»: